

Datum
2012-05-28

BILAGA 2
Ärendenummer
511-1011-09

Vic-natur/RegDOS-id:
2014842

Skötselplan för naturreservatet Stocksmyr-Brännan i Uppvidinge och Lessebo kommuner

Datum
2012-05-28

BILAGA 2
Ärendenummer
511-1011-09

Innehållsförteckning

BESKRIVNINGSDDEL	4
1 Syftet med reservatet.....	5
2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning	8
3 Områdets bevarandevärden.....	9
3.1 <i>Natura 2000</i>	10
3.2 <i>Geovetenskapliga värden och förhållanden</i>	10
3.3 <i>Limmiska värden</i>	11
3.4 <i>Biologiska värden</i>	12
3.5 <i>Kulturhistoriska värden</i>	13
3.6 <i>Turism och friluftsliv</i>	13
4 Genomförda inventeringar och dokumentation	14
PLANDEL	15
5 Skötselområden.....	15
5.1 <i>Bevarandemål för hela området</i>	15
5.2 <i>Generella riktlinjer & åtgärder för hela området</i>	16
5.3 <i>Skötselområden</i>	18
6 Tomtmark och byggnader	30
7 Jakt och fiske.....	30
8 Bränder, storm.....	30
9 Barnperspektivet.....	31
10 Utmärkning	31
11 Dokumentation och uppföljning	31
11.1 <i>Uppföljning av skötselåtgärder</i>	31
11.2 <i>Uppföljning av bevarandemål</i>	31
11.3 <i>Dokumentation och inventeringar</i>	32
12 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder	32
13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd.....	33
14 Revidering av skötselplan	33
BILAGOR.....	33
a. Skötselplanekarta.....	33
b. <i>Natura 2000</i> -området	33
c. Artlista	33
d. Foton.....	33

BESKRIVNINGSDDEL

Naturreseptatet är en mosaik av våtmarker, skogar, sjöar och bäckar. Skogarna domineras av barrträd men har ett varierande inslag av lövträd som björk och asp. Våtmarkerna är varierande med högmossar, sluttande mossar, kärr och limnogene våtmarker. Vissa är helt fria från träd medan andra är helt skogsbevuxna.

Områdets skogar är mer eller mindre kraftigt påverkade av skogsbruk. Den norra delen mellan Sandsjön och Nässjön har ett betydande lövinslag som ett resultat av branden 1917. Dessvärre gallrades de äldsta lövträden, framförallt asparna, ut på 1970-talet. Denna norra del har de senaste 200 åren utsatts för 1-4 bränder. Skogen är mosaikartad med många småkärr och myrar. Det finns inslag av äldre skog exempelvis i form av lövbrännor på storblockig mark, gammal olikåldrig lövblandad barrskog samt annan gammal barrskog. Vissa områden har inslag av gamla träd som är upp mot 150-200 år, i något fall upp mot 300 år.

Den södra delen domineras av stora områden med myrmosaiker med fastmarksskogar, sumpskogar, öppna myrar och högmossar. Här finns de blöta och trädlösa Stocksmyr och Källekulla mad, och högmossarna Stora fly och Breda fly. Samtliga större våtmarker är dikade men i jämförelse med många andra områden i länet har de en relativt sett ostörd hydrologi som kan återställas. I den södra delen finns också ett par igenväxande sjöar som tillsammans med lövträdsrika sumpskogar utgör stort värde för fågellivet.

Området hyser många ovanliga arter, varav flera är rödlistade. Tjäderstammen är här bland de bättre i länet med flera spelplatser. Förutom tjäder finns häckande orre, mindre hackspett, nattskärna, grönbena, rödbena, trana, lärkfalk, pärluggla och sparvuggla. Storspov, ljungpipare och dvärgbeckasin är sannolikt utgångna som häckfåglar, troligen på grund av igenväxningen på myrarna. Bland förekommande lavar kan nämnas garnlav, ädellav, kattfotslav, sotlav, koralllav, skriftlav, rostfläck, glansfläck, grymig blåslav och bland mossor stor revmossa, långfliksmossa, vågig sidenmossa, blåmossa, krusig ulota och fällmossa. Exempel på svampar är tallticka, rävticka, korktaggsvampar och exempel på kärlväxter är jungfru marie nycklar, korallrot och missne. Skalbaggarna raggbock och bronshjon lever i tallågor respektive gamla granar. Karaktärsarter på myr är dvärgbjörk, skvattram och myrlilja.

Fornlämningar finns i form av tjärgropar, fossila åkrar, torplämningar, slagghvarpar, sågverk, en äldre bro och ett flertal röjningsrösen. Närheten till bl.a. Kosta och Lessebo gör att området kan bli ett attraktivt besöksmål för friluftslivet.

1 Syftet med reservatet

Syftet med naturreservatet är att vårda och bevara naturmiljöer knutna till lövrika brandpräglade skogar i en större skogsmyrmosaik så att den biologiska mångfalden bevaras och stärks:

- myrar, sjöar och vattendrag bevaras med en ostörd hydrologi där myrarna har en typisk myrvegetation och öppen karaktär. Områden som är påverkade av avvattningsåterställs
- gamla skogar ska bevaras i ett naturskogsartat tillstånd med gamla träd, en varierad och flerskiktad struktur med god förekomst av död ved i olika nedbrytningsstadier och ett stort lövträdsinslag, medan yngre och skogsbrukspåverkade skogar ska vårdas så att dessa värden kan utvecklas.
- det rörliga friluftslivet ges möjlighet till naturupplevelser med vildmarkskänsla i ett större naturområde som utmärks av tysthet, stillhet och ostördhet, samt ges möjlighet att kunna uppleva områdets kulturlämningar.

Syftet ska uppnås genom att:

- områdets skyddsvärda naturmiljöer bevaras genom föreskrifter som förhindrar skogsbruk och annan exploatering
- hydrologin återställs, öppna myrar bibehålls öppna och vissa igenvuxna myrar röjs från uppväxande träd
- områdets skogar får präglas av intern dynamik och naturliga processer inklusive bränning. Bestånd påverkade av skogsbruk restaureras för att utvecklas mot naturskogar rika på tall, asp, björk och andra lövträd, där också natur- och livsmiljöer kan nyskapas för att värna skyddsvärda arter
- påverkade sjöar och vattendrag restaureras genom biotopvårdande åtgärder för att få ett naturligare flöde och återställda lekplatser för fisk
- lämpliga åtgärder vidtas, inom ramen för syftet, för att främja upplevelsevärdena och visa representativa kulturspår

Datum
2012-05-28

BILAGA 2
Ärendenummer
511-1011-09

Tabell 1. Administrativa data för naturreservatet

Namn: Stocksmyr-Brännan
 RegDOS-Id: 2014842
 Län: Kronobergs län
 Kommun: Uppvidinge, Lessebo
 Församling: Lenhovda, Lessebo och Ekeberga
 Läge: 7 km norr om Lessebo och 9 km söder om Lenhovda
 Gränser: Enligt karta, bilaga 1 i beslutet
 Areal: Totalt: 2 313 ha, Land: 2 188 ha Vatten: 126 ha

Fastigheter och markägarkategori:	<i>Fastigheter</i>	<i>Markägarkategori</i>
	Herråkra-Merhult 1:15	Sveaskog
	Gydingsmåla 1:3	Sveaskog
	Hässle 3:18	Sveaskog
	Kalkhult 1:1	Sveaskog
	Lövås 1:1	Sveaskog
	Ryd 1:2	Sveaskog
	Ryd 1:3	Sveaskog
	Visjön 1:1	Sveaskog
	Åhult 1:3	Sveaskog
	Åhult 1:16	Sveaskog
Servitut mm:	<u>Ryd FS:7 - Samfällt fiske i Norrsjön</u> Ryd 1:2, Ryd 1:3, Ryd 2:4 <u>Åhult FS:1 - Samfällt fiske i Nässjön, Källedalagöl, Sand-sjön och Nässjön</u> Åhult 1:3, Åhult 1:4, Åhult 1:13, Åhult 1:15, Åhult 1:16 <u>Uppvidinge Skeppetorp GA:1</u> Kosta-Bergdala vägsamfällighet <u>Kraftledning - 0760-86/13.1</u> Svenska kraftnät	
Sakägare:	Enligt bilaga 3	
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Kronobergs län	
Fastighetskarta:	5F Kosta västra 0e 5F Äsperås 0d 5F Åhult 1e 5F Kylleskruv 1d 4F Fagereke 9d	
Naturgeografisk region:	Sydsvenska höglandets centrala och östra delar	
Riksintressenummer:	NRO07028 Storasjöområdet (naturvård) NRO07031 Stocksmyr/Brännan (naturvård)	
Natura 2000-område	SE0320231 SPA och SCI	

Tabell 2. Prioriterade bevarandevärden

Typ	Värde
Markslag	Myr, skog, vattendrag, sjö
Naturtyp	Högmosse, kärr, lövbrännor, lövblandad barrskog, tallskog, sumpskog, sjö, bäck, strandskog
Strukturer	Gamla träd, multnande ved, bränd ved, brandpåverkade levande träd, mosse, kärr, blockighet
Arter	Tjäder, orre, nattskärria, mindre hackspett, göktyta, grönbena, raggbock, bronsbjon, garnlav, ädellav, kattfotslav, sotlav, koralllav, skriftlav, rostfläck, glansfläck, grymig blåslav, stor revmossa, långfliksmossa, vågig sidenmossa, krusig ulota, fällmossa, bronsbjon, tallticka, rävticka, korktaggsvampar, jungfru marie nycklar, korallrot och missne
Friluftsliv	Vildmarkskänsla, ostördhet

Tabell 3. Hotade arter med fastlagt åtgärdsprogram

Vetenskapligt namn	Svenskt namn
Tragosoma depsarium	Raggbock

Tabell 4. Naturtyper enligt nuvarande förhållanden och enligt bevarandemålen

Naturtyp	Areal enligt nuvarande förhållanden (ha)	Areal enligt bevarandemålen (ha)
Barrskog		
Tallskog	356	612
Granskog	159	
Barrblandskog	409	150
Barrsumpskog	<301	<301
Lövblandad barrskog	107	275
Triviallövskog		
Triviallövskog	12	327
Lövsumpskog	7	7
Triviallövskog med ädellövsinslag	3	3
Skogliga impediment		
Sumpskogsimpediment	>95	>95
Övriga skogliga impediment	45	45
Sjöar och vattendrag	126	126
Våtmarker		
Våtmark	388	455
Övrig våtmark (t.ex. limnogene)	17	17
Betesmark	1	1
SUMMA	2313	2313
Produktiv skogsmark	1611	

2 Historisk och nuvarande mark- och vattenanvändning

Reservatet är till största delen påverkat av skogsbruk och i stora områden också av dikning. Historiskt sett har utmarksskogsbruk bedrivits i stora delar av området. Kolning och tjärbränning har förekommit inom reservatet sedan 1700-talet och som spår av denna verksamhet finns idag rester av flera kolarkojor i skogarna samt en tjärdal vid Rydsjöns västra strand. Kring 1870-talet upphörde kolningen vilket ledde till att skogen fick växa mer fritt. Genom åren har ett flertal skogshushållningsplaner och riktlinjer vad gäller skogens skötsel avlöst varandra. Skogsbetet upphörde på 1930-1940-talet och därefter har skogen slutit sig mer och mer.

Inom reservatet fanns ett flertal gamla sågar, bland annat vid Sågtorpet (såg kombinerad med kvarn) och sydväst om Åhult. Vid sågarnas storhetstid under slutet av 1800-talet och början av 1900-talet avverkades stora delar av skogen för att hålla produktionen igång. 1879 färdigställdes den flottled som löper från Nässjön och Sandsjön till sågen i Lessebo. För att säkerställa ett gott vattenflöde vid flottning dämades Nässjön upp med dammluckor vid utloppet. Under en period ägdes Åhultsskogarna av Tändsticksbolaget som hade planer på att göra tändstickor av områdets rikliga förekomst av asp. Planerna lades dock ner på grund av röta i träden.

Ett flertal torp har funnits utspridda inom reservatet. Vid åtminstone Hammarby, Källedal, Källekulla, Karlsfloe och kring Ryd har det funnits gårdar och torp vilka har haft permanenta åkerodlingar samt större arealer ängs- och inägomark. Vid Ryd är markerna restaurerade och betas numer och vid Källedal påvisar ekonomiska kartan från 1950 att åkrarna fortfarande brukades och att byggnaderna fanns kvar. Idag är det området planterat med gran, men gamla rönnar visar på det tidigare öppna landskapet. Många våtmarker inom reservatet användes som slättermark. Detta gäller främst våtmarkerna kring Nässjöån och Sandsjöån, kring Norrsjön samt på Dunemad där den största slättermarken fanns. Ängsmark har även funnits mellan Stocksmyr och Stora fly, sydost om Stocksmyr och myren väster om Braåsen. Bete förekom på mindre bördig mark och hagar fanns exempelvis väster om Nässjöån, längs Sandsjöns sydvästra strand, längs norra delen av Sandsjöån, väster om Breda fly samt kring byn Ryd.

Branddynamiken i reservatet är påtaglig. Det finns relativt gott om brandstubbar av tall samt träd med brandljud. Norra delen av området har utsatts för fyra bränder under de senaste 200 åren men provtagningarna visar på spår av bränder från första hälften av 1700-talet. På en mindre del har samtliga bränder gått fram. Den senaste stora branden som drabbade området skedde 1917 och det är denna brand som har gett Brännan dess namn. I juni 2007 utförde Sveaskog naturvårdsbränning på ett 62 ha stort skogsområde norr om Hammarby göl.

I det angränsande naturreservatet Storasjöområdet har forskare genomfört paleoekologiska studier av pollen, växtdelar och kol i torvprofiler samt dendrokronologiska studier av brända stubbar. Dessa studier i Storasjöområdet påvisar att skogarna i trakten historiskt har varit mycket rika på lövträd inklusive ädellöv som hassel, lind, ek, bok och avenbok. Från 1700-talet minskar dock andelen lövträd påtagligt och de ädla lövträden försvinner nästan helt. Förklaringar till det kan vara människans avverkningar, hårdare betestryck samt att granen breder ut sig när bränderna minskar. Runt mitten av 1600-talet har ljungen sin största utbredning vilket kan förklaras med att skogarna bränts upprepade gånger och nu hade ett glest trädskikt och ett hårt betestryck. Under de senaste 50 åren har tall och gran ökat markant medan en nedgång av björk och ljung är dokumenterad. Analyser om brandintervall från såväl Storasjöområdet som området kring Nässjön visar att det fram till 1800-talet på varje ställe i medeltal brann oftare än vart trettiönde år, med extremer ner till vart tredje år.

Under 2005 och 2007 drabbades södra Sverige av två kraftiga stormar (populärt kallade Gudrun och Per). Stormarna kom att påverka ca 3 % av reservatets yta och ledde till att ca 73 ha stormfälldes. Eftersom området var planerat att bli naturreservat vidtogs inga åtgärder för att upparbeta det stormfällda virket eller efterkommande granbarkborreangripna virke.

3 Områdets bevarandevärden

Myrarna med omgivande skogar i de södra och centrala delarna av reservatet ingår i nätverket Natura 2000 (Bilaga b) och flertalet är riksintresse för naturvärden. Även i norr ingår en remsa längs gränsen i riksintresset Storasjöområdet. Inom området förekommer en mängd nyckelbiotoper och arter vilka indikerar skog med lång kontinuitet och

jämn luftfuktighet. De i stor utsträckning orörda myrarna och de gamla sumpskogarna tillsammans med värdefull fastmarksskog ger området högt bevarandevärde.

3.1 Natura 2000

Myrarna med omgivande skogsmark i områdets södra hälft ingår i EU:s nätverk Natura 2000 (SE0320231) för skydd av naturtyper och arter enligt art- och habitatdirektivet (Rådets direktiv 92/43/EEG) och fågeldirektivet (Rådets direktiv 79/409/EEG). Områdena upptar en sammanlagd yta av ca 620 ha. Se bilaga b för Natura 2000-områdenas utbredning.

Följande rapporterade naturtyper ingår:

Kod	Naturtypsbeskrivning	Anmäld areal	Inventerad areal
3160	Dystrofa sjöar och småvatten	6,6	5,2
7110	*Högmossar	139	138
7140	Öppna svagt välvda mossar, fattiga och intermediära kärr och gungflyn	171	160
9010	Västlig taiga	0	48
91D0	*Skogbevuxen myr	343	107

*=prioriterad naturtyp

Följande arter i fågeldirektivet är listade för området:

Kod	Art	Vetenskapligt namn
A108	Tjäder	<i>Tetrao urogallus</i>
A127	Trana	<i>Grus grus</i>
A140	Ljungpipare	<i>Pluvialis apricaria</i>
A166	Grönbena	<i>Tringa glareola</i>
A236	Spillkråka	<i>Dryocopus martius</i>
A409	Oorre	<i>Tetrao tetrix tetrix</i>

3.2 Geovetenskapliga värden och förhållanden

Naturreservatet berör ett landskapsavsnitt med kvartärgeologiska delar som är grundläggande för myrbilden. Den mosaikartade fördelningen av torv- och fastmark beror till stor del på moränens ytformer som här är småkullig. Småkulligheten har sitt ursprung i smältande död is. Ytmoränen är ofta storblockig och blockrik vilket på sina ställen gör skogen svårframkomlig. I de södra delarna är moränen mindre blockrik och mer finkornig. I området finns den nordligaste delen av

rullstensåsen Salebodaåsen (Braåsen) som kan följas från Källekulla mad söderut till gränsen mellan Småland och Blekinge. Längst i söder är åsen ryggformad och en skogsbilväg löper längs krönet. Berggrunden består av fin till grovkornig Växjögranit.

Torvmarkerna utgörs till största delen av igenväxta fornsjöar med en lagerföljd av kärrtorv som i många fall överlagras av mossetorv. De stora myrmarkerna har olika karaktär i form av skilda torvmarkstyper, från väl utbildad högmosse till karaktär av norrlandstyp. Den senare typen berör Stocksmyr där viss strängbildning ger mossen en karaktär av blandmyr, vilket är vanligt i norrland men mindre vanligt i denna del av Sverige.

3.3 *Limniska värden*

Hela området ingår i Ronnebyåns vattensystem. Reservatet omfattar ett flertal öppna sjöar och igenväxande sjöar, samt mindre gölar. Bland annat ingår delar av de större sjöarna Sandsjön och Nässjön.

Ett flertal vattendrag finns i form av diken, åar och bäckar. Nässjön och Sandsjön har båda använts som flottleder och långa sträckor har därför rensats och rätats ut. På vissa sträckor har även dubbla bäckfåror skapats – den ena har lämnats orörd och innehåller mycket sten och den andra är rensad och forsande. För att säkerställa ett gott vattenflöde har Nässjön dämats upp. Båda vattensystemen innehåller vandringshinder som försvårar fiskars och andra vattenlevande djurs spridning i landskapet.

Flera sjöar är sänkta, utöver Rydasjön, sänktes även Vittgöl och Björksjön vid Stora fly i söder år 1855 vilket fick till följd att de växt igen och idag består av kärr. Våtmarkerna har idag ett rikt fågelliv.

3.4 *Biologiska värden*

Skogen består av blandbarrskog med en hög andel tall och i vissa områden ett stort inslag av löv, framförallt björk. Asp, sälk och rönn förekommer på en del håll medan eken är mycket ovanlig. Den norra delen, samt området kring Ryd är rikare på löv än andra delar vilket beror på det flertalet skogsbränder som drabbat den norra delen samt igenväxning av hävdade marker kring Ryd. Bara mindre områden är

naturskogsartade med trädåldrar runt 150-200 år och mer eller mindre orörda vad gäller modernt skogsbruk. Mycket löv gallrades ut ur bestånden på 1970-talet.

Områdets småkulliga topografi gör reservatet rikt på mindre myrmarker varav vissa är dikade och andra hydrologiskt opåverkade. Flera större värdefulla myrområden finns också varav flera är omnämnda i länets våtmarksinventering. Mosaiken gör området värdefullt för bland annat fågellivet.

Stora fly i söder består av en välvd högmosse med distinkt kantskog och laggkärr. Strax norrut finns Stocksmyr som består av både en slutande, till stora delar trädlös, mosse samt kärr. Våtmarken har mycket höga naturvärden och är genom sin morfologi och vegetation unik i regionen. Breda fly, norr om Stocksmyr, består av en välvd mosse med laggkärr och sumpskog. Källekulla mad består av vidsträckta kärr och sumpskogsområden som breder ut sig där Nässjöån rinner ut i en flackare dalgång.

Den stora diversiteten vad gäller miljöer samt områdets orördhet har gett upphov till ett rikt och varierat växt- och djurliv. Området hyser en del ovanliga arter, varav flera är rödlistade.

Den norra delen av reservatet hyser sannolikt länets bästa tjäderstam med flera spelplatser. Även orre finns samt häckande grönbena, rödbena, trana, lärkfalk, sparvuggla och mindre hackspett. Storspov, ljungpipare och dvärgbeckasin häckade tidigare men påträffas nu allt mer sporadiskt. Bland växter och svampar kan nämnas garnlav, ädel-lav, kattfotslav, sotlav, koralllav, skriftlav, rostfläck, glansfläck, grymig blåslav, stor revmossa, långfliksmossa, vågig sidenmossa, blåmossa, krusig ulota, fällmossa, talticka, rävticka, korktaggsvampar, jungfrumarie nycklar, korallrot och missne. Som exempel på intressanta insekter kan nämnas spindelbock, tallmulmblomflugor, stekelbock, mindre bastardsvärmare, raggbock och bronshjon. Karaktärsarter på myrarna är dvärgbjörk, skvattram och myrlilja. Ljungögonströst växer i en vägkant bland ljung. Drygt 20 arter inom området är klassade som hotade eller missgynnade enligt rödlistan som tas fram av artdatabanken. En lista med ett urval av områdets arter finns i bilaga C.

3.5 *Kulturhistoriska värden*

Området hyser ett flertal kulturhistoriska värden. Bland annat finns lämningar av torp. Fossil åkermark med röjningsrösen finns vid Källekulla, precis vid den väg som går i öst-västlig riktning genom reservatet. Strax norr därom finns en tjärdal. Även väster om Rydasjön förekommer två tjärdalar, varav den södra gränsar till ett röjningsröseområde. Över utloppet från Rydasjön finns en gammal bro och öster om sjön finns slagghvarp. Ett sågverk finns beläget mellan Nässjön och Björnsjön. Sydväst om Källedala göl finns spår av torpet Källedal med rösen och stenmurar. Söder om Dammamaden finns stenmurarna till fördämningen som användes till en kvarn samt för att underlätta flottningen på Nässjöån. En del av markerna längs sjöar och åar har varit slättermark liksom kärr som Sanke Fly, "Ledningsgatan", Dunemad, Källekulla mad, Norrsjömossen, kanter av Stocksmyr och Breda fly och Stora fly. Skogarna betades.

3.6 *Turism och friluftsliv*

Områdets ostörda läge och skiftande natur med sjöar, myrar och andra våtmarker, barrskogar och geologiskt intressanta formationer är värdefulla för friluftslivet och ger möjlighet till storslagna naturupplevelser.

3.6.1 *Tillgänglighet*

De norra delarna nås från vägen förbi Åhult. De södra delarna nås enklast via västergående väg från Kosta. De södra delarna nås även exempelvis via norrgående väg från Fagerhult.

3.6.2 *Känslighet för slitage och störningar*

I dagsläget är slitaget på reservatet relativt begränsat och det bedöms inte påverka reservatet eller dess organismer i allt för hög grad. En kraftigt höjd besöksfrekvens skulle kunna medföra negativ påverkan på reservatet, framförallt på fågellivet.

3.6.3 *Anläggningar*

Kraftledning finns i nordvästra delen. Ett dämme och en bastu finns vid Sågtorpet. På Breda fly fanns vid beslutstillfället ett tillfälligt gömsle.

4 Genomförda inventeringar och dokumentation

- Daniel, E., 2001. Jordartskartan 5F Åseda SV. SGU Ae 149.
- Daniel, E. 2001. Beskrivning till jordartskartan 5F Åseda SV. SGU Ae 149.
- Lantmäteriet. 1803. Storskifte. Ryd.
- Lantmäteriet. 1844. Laga skifte. Ryd.
- Lantmäteriet. 1802. Storskifte. Åhult.
- Lantmäteriet. 1834. Laga skifte. Åhult.
- Lantmäteriet. 1820. Storskifte. Hässle.
- Lantmäteriet. 1854. Laga skifte. Hässle.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1989. Kronobergs Natur. Naturvårdsprogram för Kronobergs län.
- Länsstyrelsen i Kronobergs län, 1987. Våtmarksinventering i Kronobergs län.
- Naturvårdsverket. 1994. Myrskyddsplan för Sverige. Naturvårdsverket, Solna.
- Naturvårdsverket, 2004. Skyddsvärda statliga skogar och urskogsartade skogar.
- Nicklasson Ing-Marie, 2001. Området RYD-BRÄNNAN i Uppvidinge och Lessebo kommuner. Naturvärden och markanvändningshistoria. Examensarbete 2001:M16 Högskolan i Kalmar.
- SGU. Berggrundsgeologisk kartdatabas – regional nivå.
- SGU. Jordartsgeologiska kartdata modell C.
- Skogsvårdsstyrelsen, 2003. Nyckelbiotopsinventeringen i Kronobergs län.

PLANDEL

5 Skötselområden

Hela området är indelat i 6 skötselområden med tillhörande delområden, vilka utgår från den markanvändning eller skötsel som ska genomföras, se även skötselplanekartan (bilaga a).

5.1 Bevarandemål för hela området

Målet för reservatet är att bevara och utveckla de biologiska värdena som är kopplade till en mosaik av skog, mosse, kärr, sjö och vattendrag. Skogen ska vara ljus och öppen där skiktad, lövrik tallskog ska dominera. Gamla träd ska gynnas för att öka förutsättningarna för arter knutna till äldre och solexponerade träd. För att gynna den biologiska mångfalden ska det finnas gott om mulnande ved i alla nedbrytningsklasser. Den mulnande veden ska bestå av både liggande och stående mulnande träd samt vara av varierande grovlek av olika trädslag. Fågelarterna mindre hackspett, nattskärra, spillkråka, tjäder, orre och pärluggla ska häcka i skogsmarken.

Lövträden ska utgöra en betydande andel, som paleoekologiska studier från närområdet visar, med bl.a. hassel, lind, ek och bok samt ett betydligt större inslag av björk.

Reservatet ska tillsammans med andra områden i sydöstra Sverige ingå i ett landskap med brandpåverkade områden där både brandberoende och sekundärt brandgynnade arter ska kunna fortleva och förflytta sig mellan brända områden.

Våtmarker, vattendrag och sjöar ska ha en naturlig hydrologi och ska skötas så att dess värden bevaras eller utvecklas samt att igenväxning hindras.

Kulturella värden ska framhävas så att man kan se det äldre brukandet av markerna. Friluftslivets värden med naturupplevelser och vildmarkskänsla, i en för södra Sverige ostörd trakt, ska bevaras och främjas.

5.2 *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området*

För att återskapa områdets naturliga hydrologi ska diken eller dikessystem (karta i bilaga a) med markavvattnande funktion däckas, grundas upp eller läggas igen. Slamfickor får anläggas från diken. Omfattning och exakt läge behöver preciseras inför åtgärderna. Om det finns risk att områden utanför naturreservatet eller vägar eller kulturlämningar inom reservatet drabbas kontaktas grannar och en utredning utförs innan åtgärderna. Vid däckning och igenläggning av diken får stockar (av icke naturvårdsintressanta träd) och jord tas i närheten. Exempel på områden som är aktuella för åtgärder är Breda flys södra utlopp, Stocksmys västra del, Flykroken, Stora flys södra utlopp, NV och NO Vittgöl, Norrsjömossen, Myr NO Källekulla mad, Dunamad och Skeppemad. Rydasjöns utlopp bör utredas särskilt då den nuvarande vattennivån också skapar naturvärden.

Rensade eller däckta vattendrag får restaureras genom biotopvårdande insatser. Detta för att mer vatten ska kunna hållas kvar i skog och myr samt för att möjliggöra spridning och föryngring av vandrande vattenlevande djur såsom öring. Lövträd ska gynnas vid vattendrag.

Skogsbestånd med en struktur danad av skogsbruk ska restaureras så att de blir mer heterogena enligt målbeskrivningen ovan. Detta får ske genom att träd dödas eller skadas, mekaniskt eller genom bränning. Vid åtgärder för att heterogenisera/restaurera skogsbrukspåverkade bestånd ska all lövved, all tallved med en diameter i bröstböjd över 20 cm samt minst hälften av granveden med en diameter i brösthöjd över 40 cm lämnas inom reservatet. Grov ved från områden utanför reservatet får placeras på lämpliga platser inom reservatet. Vid kraftiga angrepp av skadeinsekter/svampar kan nyangripen gran avverkas inom utvecklingsmarken. Träden ska i första hand oskadliggöras med avseende på spridningsrisk och lämnas i reservatet men får vid särskilda skäl forslas ut ur reservatet efter särskilt beslut från Länsstyrelsen.

Områden som ska naturvårdsbrännas detaljavgränsas för att få en säker och effektiv bränning. Det kan innebära att andra skötselområden eller delområden berörs. Vid bränning får brandgator upprättas genom att mindre värdefulla träd fälls. Mineraljordsträngar får vändas/läggas upp för att hindra brandens spridning. Bränningen utförs med metoder enligt bästa tillgängliga kunskap för att optimera naturvårdsnyttan och med medvetenhet om skadeinsekters potential. Målen med en bränning ska specificeras för varje delområde som ska brännas beroende på

dess förutsättning. Bränning i uppväxta bestånd med värden knutna till lövträd och gran bör ske genom lågintensiv bränning medan hygien samt områden med mycket tall kan, om lämpligt, brännas med högre intensitet. Bränder som sprider sig till gamla tallars och lövträds toppar ska undvikas. Vid bränning ska biologisk särskilt värdefulla träd eller delbestånd liksom kulturlämningar skonas genom punktinsatser. Inför en naturvårdbränning får inte mer virke tas ut från området än vad som gynnar områdets naturvärden och vad som krävs för att upprätthålla säkerheten. Bränningen i reservatet ska följa de regionala riktlinjer och strategier som tas fram inom projekt "Eldskäl" i samarbete med andra Länsstyrelser och aktörer i regionen. En bränningsplan tas fram.

I delar av naturreservatet har granbarkborren dödat mycket gran. Områden med omfattande angrepp lämnas för intern dynamik där naturliga processer ska få dana områdena. Insatser för att hålla tillbaka en kraftig granuppväxt kan utföras. Då angreppet i reservatet vid planens skrivande är pågående kan åtgärder som anges för de olika skötselområdena bli inaktuella till följd av att granen redan är död eller döende.

Skogar som är naturskogsartade ska i huvudsak formas genom naturliga processer eller av skötselinsatser som efterliknar naturliga processer. För att bevara områdets blandskogar med mycket tall och lövträd ska skötselåtgärderna bland annat bestå av naturvårdsbränning enligt ovan.

Öppna högmossar och kärr som tidigare varit öppna men som är under igenväxning till följd av markavvattning och kvävedeposition ska röjas. Solvarma våtmarker bidrar till variationen och har stor betydelse för insekts- och fågellivet.

Sjöarnas utlopp ska om möjligt restaureras för att skapa en mer naturlig variation i vattenmiljön. Detta bidrar också till att hålla sjönära kärr öppna och fria från igenväxning. Eventuella vandringshinder för fisk bör åtgärdas. Naturligt förekommande fiskarter som har försvunnit på grund av försurning och förstörda vandringsvägar får återinsättas.

Reservatet får betas om intresserad brukare finns och där det inte motverkar bevarandemålen. Området är negativt påverkat av skogsbruk varför många av de för regionens naturtypers typiska arter knutna till tall, asp, björk och ek försvunnit från området. Man får därför återinföra dessa arter med regionalt ursprung när lämpligt substrat finns inom

området. Man får även föra in ved koloniserad med de typiska arterna. Exempel på arter är jättepraktbagge och grön aspvedbock.

För att gynna insektslivet och groningen av örter ska man blotta jord i t.ex. välgkanter, vändplaner och gamla uppläggningsplatser för virke. Här kan man även med fördel så in blommande, nektar- eller pollenrika örter som åkervädd, ärtväxter och fibblor med en regional proveniens.

Kulturspår får hållas fria från vegetation som kan skada lämningarna. Befintliga stigar och vägar får hållas framkomliga. Vid åtgärder på känslig mark ska maskiner med lågt marktryck användas eller inte alls framföras vid risk för betydande markskador.

Friluftslivets upplevelsevärden ska tas i beaktande vid utformning och genomförande av naturvårdsåtgärder.

Träd och grenar som utgör en fara för besökare i närhet till stigar, vägar, ledningsgator och mark nära byggnader och anläggningar får tas ned och flyttas.

5.3 Skötselområden

Indelningen till skötselområden har sin grund i tolkning av befintligt underlagsmaterial men fältbesök har gjorts i vissa delar. De bevarandemål som anges ska uppfyllas på längre sikt och gäller snarare på skötselområdesnivå än delområdesnivå. Skötselområdena beskrivna i skötselplanen är:

Typ av skötselområde	Areal (ha)
1. Sjöar och vattendrag	125
2. Våtmarker	467
3. Västlig taiga (äldre skog)	160
4. Myr med äldre skog	191
5. Skogar med åtgärdsbehov på fastmark	1197
6. Skogar med åtgärdsbehov på torvmark	168
7. Öppen mark	5
8. Friluftsliv och kultur	-

Skötselområde 1: Sjöar och vattendrag (125 ha)

Beskrivning:

I reservatet ingår helt eller delvis sex olika sjöar utöver de två sänkta sjöar vilka nu räknas som våtmarker. Sandsjön som ligger i områdets nordöstra hörn är den största sjön och av den ingår den sydvästra delen. Knappt två kilometer sydväst om Sandsjön ligger Nässjön vars västra del ligger utanför reservatet. Nässjön dämades upp när man började flottade timmer genom området för att då få ett tillräckligt flöde genom vattendragen. Mellan Sandsjön och Nässjön ligger Hammarbygöl. Strax söder om Nässjön ligger Källedalagöl. Mot sydost i området ligger Norrsjön. I sydväst ligger Vittgöl som sänktes under 1850-talet men fortfarande finns en vattenspegel på ca två hektar. I öster ligger Sågdammen i Sandsjöån med ett dämme som är ett definitivt vandringshinder för vattenlevande organismer med en höjd av ca 1 m.

Sandsjöån/Fagerhultaån rinner genom naturreservatet från Sandsjön i norr längs en sträcka av sju kilometer. Ån synes på många håll vara kraftigt rensad och även rätad. Mängder av block och sten finns utmed sidorna av ån. Bitvis är strömförhållandena mycket goda med grusiga bottenar som ger goda förutsättningar för öringen både avseende uppväxt och lek. Vissa sträckor utgör en god uppväxtbiotop för äldre öringar. Vattenvegetationens utbredning är mycket varierande och består av gäddnate, näckros, igelknopp, påväxtalger och fontinalis-mossor. Skuggningen är relativt god där ån passerar skog men det är oftast ont om död ved i ån. Vissa sträckor vindlar sig ån lugnflytande genom öppna myrmarker med bottenar av mjukbottenkaraktär som ger dåliga reproduktionsförutsättningar för öringen. I Sandsjöån/Fagerhultaån återfinns lake, elritsa och bäckvattenbroms.

Bevarandemål:

- Sandsjöån/Fagerhultaåns och Nässjöåns fåra ska ha fria vandringsvägar.
- Där stranden utmed sjöar och vattendrag utgörs av skog ska vattnet vara beskuggat, gärna med lövträd.
- Öring ska fortplanta sig i Sandsjöån/Fagerhultaån.
- Sjöarna ska utgöra en god miljö för häckande fåglar av olika arter.

Skötselåtgärder:

- Vattendragen Sandsjöån/Fagerhultaåns och Nässjöån restaureras. De i samband med rensningen upplagda stenarna och blocken läggs ut på lämpliga platser i fåran för att stoppa upp flödet. Leksten kan tillföras (några kubikmeter) vid forsnackar och strax uppströms grundare partier. Icke naturvårdsintressanta träd kan fällas och läggas i vattnet som död ved. Lekbottnar kan anläggas och grundområden återställas. Diken som rinner ut i vattendraget får däckas om inte vägar och mark utanför reservatet påverkas. Detaljerade förslag till åtgärder i Sandsjöån/Fagerhultaån finns i vattendragets biotopkartering som är genomförd av Länsstyrelsens vattenfunktion.
- En utredning görs för att se hur däckmet vid Sågtorpet kan åtgärdas för att inte utgöra vandringshinder för vandrande fisk. Det bör även fortsättningsvis finnas en vattenspegel.

5.3.1 Skötselområde 2: Öppna våtmarker (467 ha)

Beskrivning:

Reservatets våtmarker är varierade med allt från högmossa till limnoga våtmarker vid sjöar och vattendrag. Flera av våtmarkerna uppmärksammades i våtmarksinventeringen och gavs den högsta naturvårdsklassningen. Längst i sydväst ligger våtmarkskomplexet Storafly-Vittgöl-Björksjön där Storafly är en igenväxande välvd mosse med tydliga strängar och höljor och med högvuxen kantskog och väl utbildade laggar. Björksjön är efter sänkningen 1855 inte längre någon sjö utan ett vidsträckt mjukmattekärr. Vittgöl har fortfarande en vattenspegel men omges av sumpkärr. Dikning och sänkningen av sjöarna har påverkat mossen negativt men de gamla sjöarna utgör nu intressanta kärr. I komplexets kanter finns skogsklädda mossar. Exempel på vegetation är silesår, myrlilja, dvärgbjörk, hjortron, flaskstarr, kråklöver, missne, ängsull och dystarr. Dvärgbeckasin, storspov, grönbena och rödbena hör till fågelarterna som mer eller mindre regelbundet förekommer under häckningstid.

Nordost om Storafly ligger mossen Stocksmyr som saknar motsvarighet i länet. Mossen är i centrala delen sluttande mot sydost och är helt trädlös med talrika små vattensamlingar som på mossar kallas höljor. Mossen avgränsas av dråg och högvuxna kantskogar. Södra delen av

utgörs av en svag välvd mosse som delvis är trädklädd. Norr och söder om mossarna finns omväxlande kärr med mjukmattor, fastmattor, lösbottnar och korta sträckor med strömmande vatten. Exempel på vegetation på mossen är klockljud, rosling, tuvsäv och vitag. I kärren växer trådtåg, ängsull, stjärnstarr, kråklöver och även en del gräsull och mannagräs. Stocksmyr är måttligt påverkat av dikning.

Norr om Stocksmyr ligger Breda fly med ett tydligt välvt mosseplan bevuxet med martallar. Strukturen av höljor och strängar är tydlig i mossens centrum och omges av väl utvecklad kantskog. Angränsande i väster ligger sumpskogarna Kitteskär och Karls floe.

Källekulla mad, norr om Breda fly, är ett stort kärr som bildas där Näs-sjön breder ut sig i en flack dalgång. Någon distinkt bäckfåra finns inte, utan ett diffust nätverk av bäckarmar gör det centrala partiet mycket blött. Runt kärret finns partier med sumpskog. I kärret finns arter som trådstarr, flaskstarr, ängsull, kråklöver och vattenklöver. Tall jämte björk dominerar trädskiktet i sumpskogarna kring maden. Bland häckfåglarna förekommer bl.a. trana och grönbena.

Utöver ovan nämnda våtmarker finns många områden med lägre klassning i våtmarksinventeringen och därför är mindre väl beskrivna men som i hög grad bidrar till landskapets variation. På kartan benämns de naturtypsklassade som benämns 2a medan 2b inte är klassade.

Bevarandemål:

- Natura 2000-naturtypen 7110 – högmossar (med undertyper) finns på minst 160 ha.
- Natura 2000-naturtypen 7140 – svagt välvda mossar, kärr och gungflyn (med undertyper) finns på minst 200 ha.
- Natura 2000-naturtypena 7110 och 7140 ska ha en krontäckning av träd- och buskskiktet som understiger 30 % så att en öppen myr bibehålls (randskogen i 7110 undantagen).
- Området ska ha en ostörd eller återställd hydrologi.
- Orre, ljunpipare, storspov, grönbena och trana hävdar revir.

Skötselåtgärder:

- I enlighet med *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området* läggs diken igen eller däms och rensade vattendrag återställs så att

vattennivån minst når den nivå den hade innan den avvattnade åtgärden utfördes. Detta kan innebära en dämning över dagens torvnivå. Högst prioritet har Natura 2000-områdena (bilaga b).

- Röjning av igenväxningsvegetation inom naturtyperna 7110 och 7140, framförallt inom Natura 2000-områdena (bilaga b). Högst prioritet har Stocksmyr, Bredafly och Stora fly. Grövre igenväxningsvegetation (över 15 cm diameter i brösthöjd) ska i möjligaste mån transporteras bort från myren. Yngre klenare igenväxning kan röjas bort och lämnas kvar och kan brännas på vårvintern.

5.3.2 Skötselområde 3: Västlig taiga (160 ha)

Västlig taiga är en naturtyp enligt Natura 2000 och definieras som naturskogsartade skogar med barr-, eller triviallövträd på fast mark eller sumpskogar med tunt torvskikt. Till skötselområdet hör marker med för trakten ovanligt gammal skog, bestånd där mycket gran har stormfällts eller dödats av granbarkborre eller vissa sumpskogar samt skogsmark som nyligen brunnit. Beståndens genomsnittsålder varierar mellan 80 och 180 år med inslag av äldre träd. Yngre bestånd i skötselområdet har större stormfällningar eller större angrepp av granbarkborre.

Skogarna domineras av tall och gran med inslag av björk, ibland rena granskogar, ibland rena tallskogar. Skogarna har tidigare präglats av brand och på senare tid av skogsbruk med olika intensitet. Branden gör sig också påmind genom brandspår på tallstubbar och en del s.k. brandljud på levande tallar. I området som berördes av den senaste branden, år 1917, är lövandelen större med en del björk men även en del asp, rönn och sälg. Tallandelen varierar i skogarna, i vissa bestånd finns rätt mycket äldre tall. Skogarna är ofta relativt täta vilket ger en brist på solexponerad levande och död ved. Områdets magra jordmån gör att träden är ovanligt klena för sin ålder. Naturreservatet med sin mosaik av sjöar, myrar och skogar hyser en av länets starkaste stammar av skogshöns.

Vissa bestånd har inte påverkats av skogsbruk på lång tid och där finns mer multnande ved i olika nedbrytningsstadier. På äldre träd och på eller i den multnande veden kan man påträffa lavararter som garnlav, kattfotslav, koralllav, skriftlav, grymig blåslav och bland mossor lång-

fliksmossa, stor revmossa, vågig sidenmossa, blåmossa och fällmossa. Exempel på svampar är talticka och rävticka. Bronshjon är en skalbagge som lever i en del av de gamla träden. På gamla omkullfallna, solbelysta tallar har raggbocken sin livsmiljö. Där raggbocken lever skapas dessutom goda livsbetingelser för många andra insekter eftersom den bryter ner veden till ett mulmliknande substrat där andra arter kan leva.

Bevarandemål:

Glesa, ofta talldominerade äldre skogar med ett betydande inslag av björk, asp och en del ek. Skogarna ska ha en stor andel stående och ligande död ved i olika solexponeringsgrad. Fastmarksskogarna är brandpräglade medan sumpskogarna präglas av en naturlig hydrologi och intern dynamik.

- Arealen av Natura 2000-naturtypen 9010 – Västlig taiga är minst 160 ha. Arealen kommer successivt att öka när utvecklingsmarken övergår i naturtyp.
- Skogarna har en ostörd eller återställd hydrologi.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.
- Minst 50 ha ska ha brunnit senast 2040 och vara dominerade av tall och lövträd. Bränningen ska skapa död ved samt ge en luckig skog med solexponerad levande och döda träd. Gamla träd ska värnas.
- Fjädermossor, *Neckera sp.*, ska på sikt förekomma på minst tre lokaler och talticka på minst tio lokaler.

Skötselåtgärder:

- I enlighet med *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området* ska diken läggas igen eller dämmas och rensade vattendrag återställs så att vattennivån minst når den nivå den hade innan den avvattnade åtgärden utfördes.
- Punktinsatser för att gynna gamla träd.
- Inför en naturvårdbränning får träd fällas/röjas för att avgränsa branden. Se även generella riktlinjer.

5.3.3 Skötselområde 4: Myr med äldre skog (190 ha)

Beskrivning:

Skogarna på torvmark är oftast talldominerade med ett varierat inslag av gran och björk. Rena tallmossar med undervegetation av skvattram och odon är vanliga. Skogarna i detta skötselområde har en hög beståndsålder där trädens genomsnittsålder ligger mellan 100 och 175 år med inslag av ännu äldre träd.

Inom dessa områden behövs för tillfället inte några större åtgärder för att gynna den biologiska mångfalden. Tallmossarna tillhör dock den kategorin skogar som förr ofta omfattades av skogsbränder, varför det är positivt om vissa bestånd åter får brinna.

Bevarandemål:

- Arealen av Natura 2000-naturtypen 91D0 – skogsbevuxen myr är minst 190 ha.
- Skogarna har en ostörd hydrologi.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.
- Tallticka ska förekomma på minst tre lokaler.

Skötselåtgärder:

- I enlighet med *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området* ska diken läggas igen eller dämmas och rensade vattendrag återställs så att vattennivån minst når den nivå den hade innan den avvattnade åtgärden utfördes.
- Punktinsatser för att gynna äldre tallar och lövträd genom ringbarkning, skadande eller fällning av träd.

5.3.4 Skötselområde 5: Skogar med åtgärdsbehov på fastmark (1 197 ha)

Beskrivning:

Detta skötselområde består av skogar som har en stor variation i trädslagsblandning och ålder. De har det gemensamt att det krävs restaureringsåtgärder för att gynna den biologiska mångfalden och återfå mer naturskogslika strukturer. Förutom en del äldre lövrika eller lövdominerade bestånd är skogarna i detta skötselområde tydligt påverkade av

skogsbruksåtgärder. De senaste åren har naturliga processer låtit verka och somliga bestånd har större vindfällningar och kraftiga angrepp av granbarkborre. Detta har skapat nya naturvärden samtidigt som det gjort skogarna svårframkomliga för besökare.

Skötselområdenas delområden är uppdelade beroende på trädslagsfördelning enligt bevarandemålen nedan. Skötselområdets lövträdsrika skogar (delområde A och B) har en varierande ålder där björk är det klart vanligaste lövträdet. En del bestånd är uppkomna efter branden 1917, men på många håll har dessa gallrats så att många av de äldre träden är borthuggna. Utöver björk finns en del asp, sälg, rönn och i blötare skogar finns också klibbal. En del lövsumpskogor finns med bland dessa delområden. De lövrika skogarnas framtid är dock oviss till följd av en ökande andel gran, ofta yngre gran, vilket gör att lövträden konkurreras ut, skogarna förtätas och lövträdsföryngringen uteblir. I vissa områden kan granens utbredning förklaras av dikning och i vissa har man genom skogsbruksåtgärder missgynnat lövträden. På en del håll har dock mycket gran dödats av granbarkborrar. I de lövrika skogarna kan man träffa på den mindre hackspetten och på vissa lövträd kan man hitta den ovanliga ädellaven liksom sotlav, glansfläck, rostfläck och krusig ulota.

Delområde C utgörs av medelålders skogar med stor granandel med ett visst inslag av löv. Delområde D utgörs av skogar som ska domineras av tall och löv.

Bevarandemål:

- Skötselområdet ska utvecklas till Natura 2000-naturtypen 9010 - västlig taiga med glesa, mosaikartade och flerskiktade skogar med stor trädslags- och åldersvariation med många gamla och döda träd i olika solexponering.
- Skogarna har en ostörd eller återställd hydrologi.
- Lövträd utgör minst 50 % av grundytan i delområde A (340 ha).
- Lövträd utgör minst 30 % av grundytan i delområde B (190 ha).
- Lövträd utgör minst 10 % av grundytan i delområde C (50 ha) och D (600 ha).
- Tall utgör minst 50 % av grundytan i delområde D.
- Minst 500 ha ska ha brunnit fram till 2050 och det ska brinna regelbundet i reservatet eller dess närområde. Naturvårdsbränning ska ske med syfte att gynna tall och lövträd, föryngra asp,

skapa död ved samt ge en luckig skog med solexponerad levande och döda träd samt att tunna ut humusskiktet och blotta mineraljorden. Bränningsplaner tas fram enligt projekt Eldskäls riktlinjer.

- Efter bränningar ska minst 30-80 % av tallar och lövträd (mätt som grundyta) överleva. Andelen ska få variera mellan olika områden. Gamla träd ska värnas.
- Efter en bränning i delområde A, B eller D utgör levande gran högst 20 % av grundytan och mineraljorden blottas på minst 5 % av arealen.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.
- Trädslagen asp, ek, lönn, lind, bok och ask föryngras.
- Sotlav, krusig ulota, raggbock, sotsvart praktbagge, brandskikt-dyna ska förekomma på minst fem lokaler vardera.

Skötselåtgärder:

- I enlighet med *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området* ska diken läggas igen eller dämmas och rensade vattendrag återställs så att vattennivån minst når den nivå den hade innan den avvattnade åtgärden utfördes.
- Restaureringsåtgärder som naturvårdsbränning, att icke naturvårdsintressanta träd dras/välts/fälls omkull eller ringbarkas eller annan form av skadande av träd eller dess rötter. Efter utförd åtgärd i delområde A ska beståndets granandel vara högst 20 %. Bestånd med gran under 50 år får avvecklas helt.
- Delar av brända områden stängslas för att hindra viltbete. För att gynna föryngringen av olika arter av lövträd får frön som samlats i trakten spridas.
- Vid åtgärder ska lövträd gynnas framför tall och övriga lövträdsarter ska gynnas framför björk, tall framför gran. Lövträdsföryngringen gynnas genom tillskapande av ljusbrunnar (ca en träd längd i diameter) genom att icke naturvårdsintressanta träd ringbarkas/fälls i grupper. Man kan överväga om yngre asp ska fällas i ljusbrunnar för att få upp rotskott.
- I solexponerade lägen fälls några tallar för att gynna insektslivet.
- Ek och lind samt blommande/bäradne träd och buskar som olvon, hagtorn, hassel och nypon sås/planteras i områden som inte förväntas brännas inom kortare tid. Detta bör ske längs skogsbilvägar eller andra bryn. Plantor kan skyddas med hägn.

5.3.5 Skötselområde 6: Skogar med åtgärdsbehov på torvmark (167 ha)

Beskrivning:

Skötselområdet utgörs av skogar på torvmark som är skogsbrukspåverkade eller uppvuxna efter t.ex. dikning. De flesta bestånd är klart dominerade av tall med ett inslag av gran och lövträd. Vissa bestånd har dock mer gran, eller grandominans och vissa bestånd har en lövandel upp mot 20 %.

Bevarandemål (se även ovan):

- Skötselområdet ska utvecklas till Natura 2000 naturtypen 91D0 - Skogsbevuxen myr med glesa, mosaikartade och flerskiktade skogar med trädslags- och åldersvariation med många gamla och döda träd i olika solexponering
- Skogarna har en ostörd eller återställd hydrologi.
- Tall och lövträd ska dominera minst halva arealen.
- Den multnande vedens volym ska uppgå till minst 20 % av den levande vedens volym.

Skötselåtgärder:

- I enlighet med *Generella riktlinjer & åtgärder för hela området* ska diken läggas igen eller däms och rensade vattendrag återställs så att vattennivån minst når den nivå den hade innan den avvattnade åtgärden utfördes.
- Restaureringsåtgärder utförs såsom att icke naturvårdsintressanta träd dras/fälls omkull eller ringbarkas eller annan form av skadande av träd eller dess rötter. Även naturvårdsbränning kan utföras men då ska litet bränningsdjup eftersträvas. Områden för bränning detaljavgrensas för att få en säker och effektiv bränning. Det kan innebära att andra skötselområden berörs.
- Vid åtgärder ska lövträd gynnas framför tall, övriga lövträdsarter ska gynnas framför björk, tall framför gran.
- Områden där skog växer idag men som tidigare varit öppna får omföras till öppen myr i syfte att gynna arter i EU:s fågeldirektiv.

5.3.6 Skötselområde 7: Öppen mark

Skötselområdets öppna mark består dels av kraftledningsgatan i reservatets nordvästra del, norr om Nässjön. Ledningsgatan kan om den hålls öppen bli en intressant lokal för fjärilar och andra insekter.

Sydost om Rydasjön, i anslutning till Ryd ingår en del av en större betesmark som nu hävdas av får. Betesmarken är en gammal mossodling som var igenväxt fram tills 2008 då Sveaskog restaurerade området.

Vid det gamla torpet Källekulla har markerna ännu inte helt vuxit igen eller planterats. Vägen löper rakt genom den gamla inägomarken och man ser murar, rösen och grunder. Här växer också en lönn, ett trädslag som är mycket ovanligt i reservatet.

Bevarandemål:

- Betesmarken ska vara hävdad och igenväxningsvegetation täcker högst 5 % av arealen. Blommande buskar förekommer.
- Kraftledningsgatan sköts så att det finns solexponerade örtrika ytor, blommande buskar och blottad mineraljord.

Skötselåtgärder:

- Betesmarken hävdas och igenväxningsvegetation röjs bort. Betesmarken får brännas.
- Kraftledningsgatan röjs återkommande och markblottor får skapas genom att jord vänds eller flyttas. Buskar/örter får sås in eller planteras. Förvaltaren håller kontakt med Svenska Kraftnät för att optimera naturvårdsnyttan i deras skötsel.
- Vid Källekulla hålls markerna öppna så att murar, rösen och grunder är synliga från vägen. Solitära lövträd och blommande buskar ska värnas.

5.3.7 Skötselområde 8: Friluftsliv och kultur

Beskrivning:

Stocksmyr-Brännan är stort naturreservat i ett glesbefolkat område där ljud- och ljusstörningarna är ovanligt små. De kulturspår som finns är lämningar efter brukande och boende. I området har det funnits torp eller dylikt och man har även dämt upp vattendrag för att nyttja kraften till kvarnar eller sågverk. Äldre lantmäterikartor från skiften visar att en stor del av området har hävdats genom utmarksbete liksom att

många kärr och översvåmningsmarker har nyttjats som slåttermark. Hävdspåren är dock numer svåra att hitta ute i markerna då hävden den upphörde för lång tid sedan.

Bevarandemål

- Iordningsställd parkeringsplats ska åtminstone finnas i anslutning till Rydasjön samt Nässjön.
- Markerade stigar med god framkomlighet som ger besökare en bild av områdets naturtyper.
- En rastplats vid Nässjöns sydöstra strand samt ytterligare någon på lämplig plats.
- Utsiktspunkter från vägarna som löper utmed Rydasjön respektive Breda fly.
- Utsiktsplattform/gömsle vid Stocksmyr.
- Skyltar med information om områdets naturvärden, rekreationsmöjligheter samt föreskrifter finns på lämpliga ställen.
- Ett urval av områdets kulturspår är synliggjorda och vårdade.
- Reservatets gränser är tydligt markerade.

Skötselåtgärder:

- Parkeringsplatser anläggs vid Nässjön och Rydasjön.
- Informationstavlor sätts upp vid parkeringsplatser samt på andra lämpliga ställen t.ex. där vägar går in i området. Informationen ska även vända sig till barn.
- Rastmöbler placeras på lämpliga platser, åtminstone vid Nässjön.
- En stig anläggs från Rydasjön som bl.a. följer åsryggen på Braåsen, förbi Norrsjömossen och över skogen mot Breda fly och vägen tillbaks igen till Ryd. En kortare runda kan vara att gå runt Myren vid Kullaborg. Stigar bör också gå fram till Bredafly, Stocksmyr eller annan myr. Det bör eftersträvas att upprätta en längre vandringsled med vindskydd och rastplatser från Storasjö i norr till Ryd i söder som knyter samman naturreservaten Stocksmyr-Brännan och Storasjöområdet. Exakt dragning av stigar, spänger och anläggande av observationsplattformar beslutas av förvaltaren.
- Observationsplattformar och gömslen kan anläggas med utsikt över öppen myr.

- Ved, träd och grenar som försvårar vägars och markerade stigars framkomlighet eller som bedöms vara farliga för besökare ska åtgärdas och kan flyttas till lämplig plats inom reservatet.
- Vissa kulturspår hålls fria från vegetation. Bebyggelse lämningar märks ut, gärna i dialog med hembyggsföreningen.
- Markering av områdets gränser.

6 Tomtmark och byggnader

En privat byggnad och en damm finns vid Sågtorpet. Vid Krossen finns en kalkstation. På Breda fly finns ett tillfälligt gömsle avsett för fotografering av orrar.

7 Jakt och fiske

Området är utpekad enligt EU:s fågeldirektiv och jakten inskränks genom förbudet att jaga fågel. Det är inte heller tillåtet att utan förvaltarens tillstånd utfodra vilt, anlägga åtel eller sätta upp saltsten.

8 Bränder, storm

Vid händelser som medför att stora mängder träd dör och/eller faller omkull vid t.ex. storm, insektsangrepp, brand eller översvämning gäller följande: All död lövträds- och tallved lämnas i området, men veden får vid behov flyttas till annan plats inom reservatet. Om dessa händelser medför mycket stora mängder ris och toppar får delar av dessa tas ut från reservatet. Eftersom det främsta syftet med naturreservatet inte är att skapa multnande ved av gran kan angrepp av insekter som riskerar att medföra betydande skada på grannfastighet åtgärdas i skötselområde 5 genom borttransport, barkning eller motsvarande av gran i enlighet med "Generella riktlinjer och åtgärder", kap 6.2. Stigar och andra anordningar hålls snarast möjligt fria från nedfallna och hängande träd.

Brand får släckas men då bränning är en skötselåtgärd som eftersträvas får man låta branden gå till naturliga begränsningslinjer. I de områden som enligt skötselplanen avses att naturvårdsbrännas står reservatförvaltaren för ansvar och kostnader vad gäller brandbevakning och efterarbete.

9 Barnperspektivet

Barnperspektivet har beaktats genom att informationstavlur ska vara tillgängliga både för vuxna och barn och att även barn kan se ut från observationsplattformar.

10 Utmärkning

Reservatsgränsen ska märkas ut enligt Svensk standard (SIS 03 15 22) vilket innebär att gränsmärken målas på träd och på stolpar som slås ned i marken. Gränsmärkena ska placeras så att man kan se från ett märke till nästa. Vid gränsmarkering i skogsmark ska i gränslinjen, med 0,5 m på vardera sidan reservatsgränsen, röjas en tydlig gata. Denna gata får vid behov underhållas av förvaltaren. De träd som avverkas i gränsgatan tillfaller markägaren som också själv får ta vara på dem eller låta dem ligga kvar. Reservatsgräns som sammanfaller med fastighetsgräns ska underhållas som fastighetsgräns på sedvanligt sätt.

11 Dokumentation och uppföljning

11.1 Uppföljning av skötselåtgärder

Förvaltaren ska årligen dokumentera utförda åtgärder genom att:

- ange skötselområde,
- ange åtgärdens syfte,
- ange år och månad för åtgärdens utförande,
- utföra lämplig fotografering t.ex. före och efter åtgärden.

11.2 Uppföljning av bevarandemål

Länsstyrelsen ansvarar för uppföljning av bevarandemålen. Uppföljningen ska ligga till grund för en utvärdering av:

- om syftet med reservatet har uppnåtts,
- om gynnsamt tillstånd har uppnåtts i reservatet,
- om skötselmetoder behöver förändras,
- om en revidering av skötselplanen behövs.

Gynnsamt tillstånd råder inom ett reservat när de uppsatta bevarandemålen nåtts.

11.3 Dokumentation och inventeringar

- För att dokumentera utgångsläget och möjliggöra uppföljning av bevarandemålen, bör en inventering av utföras vad gäller förekomsten av raggbock, ljungpipare, grönben, storspov och dvärgbeckasin.

12 Sammanfattning och prioritering av skötselåtgärder

Tabell 7 Sammanfattande prioritering av skötselåtgärder

Skötselområde	Åtgärd	Prioritet 1-3,
1	Biotopvårdande insatser	2
1	Utredning om vandringshinder	1
2	Dämning/igenläggning av diken	1
2	Röjning av igenväxning	2
3	Dämning/igenläggning av diken	2
3	Punktinsatser kring värdefulla träd.	3
3	Naturvårdsbränning	2
4	Dämning/igenläggning av diken	1
4	Punktinsatser kring värdefulla träd.	3
5	Dämning/igenläggning av diken	1
5	Naturvårdsbränning	1
5	Restaureringsåtgärder	2
5	Så/plantera lövträd och buskar	3
6	Dämning/igenläggning av diken	1
6	Restaureringsåtgärder	2
6	Naturvårdsbränning	3
7	Öppethållande	2
8	Skylar med information	1
8	Stigar, parkeringar och rastplatser	2
8	Röjning kring kulturlämningar	2
8	Markering av områdets gränser	1

Prioritet: 1= Högst, 2= Hög, 3= Lägre

13 Ansvar för skötsel, dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder, bevarandemål och gynnsamt tillstånd

Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för förvaltningen av naturreservat i länet. Förvaltaren har ansvaret för att skötseln av reservatet följer fastställd skötselplan. Länsstyrelsen har den operativa tillsynen i naturreservat enligt MB 26 kap. Det innebär att Länsstyrelsen ska övervaka att föreskrifter, dispenser och tillstånd följs.

Markägaren kan erbjudas att utföra de skötselåtgärder som framgår av fastställd skötselplan under förutsättning att det sker i samråd med förvaltaren. Om fastighetsägaren inte själv vill eller inte har möjlighet att utföra åtgärderna är det förvaltaren som ansvarar för att skötselåtgärder enligt fastställd skötselplan utförs. Virke eller avverkningsrester som genereras av naturvårdande skötselåtgärder, och som inte av naturvårdsskäl bör lämnas på platsen, får tillvaratas av markägaren. Vad som gäller för respektive skötselområde anges i skötselplanen.

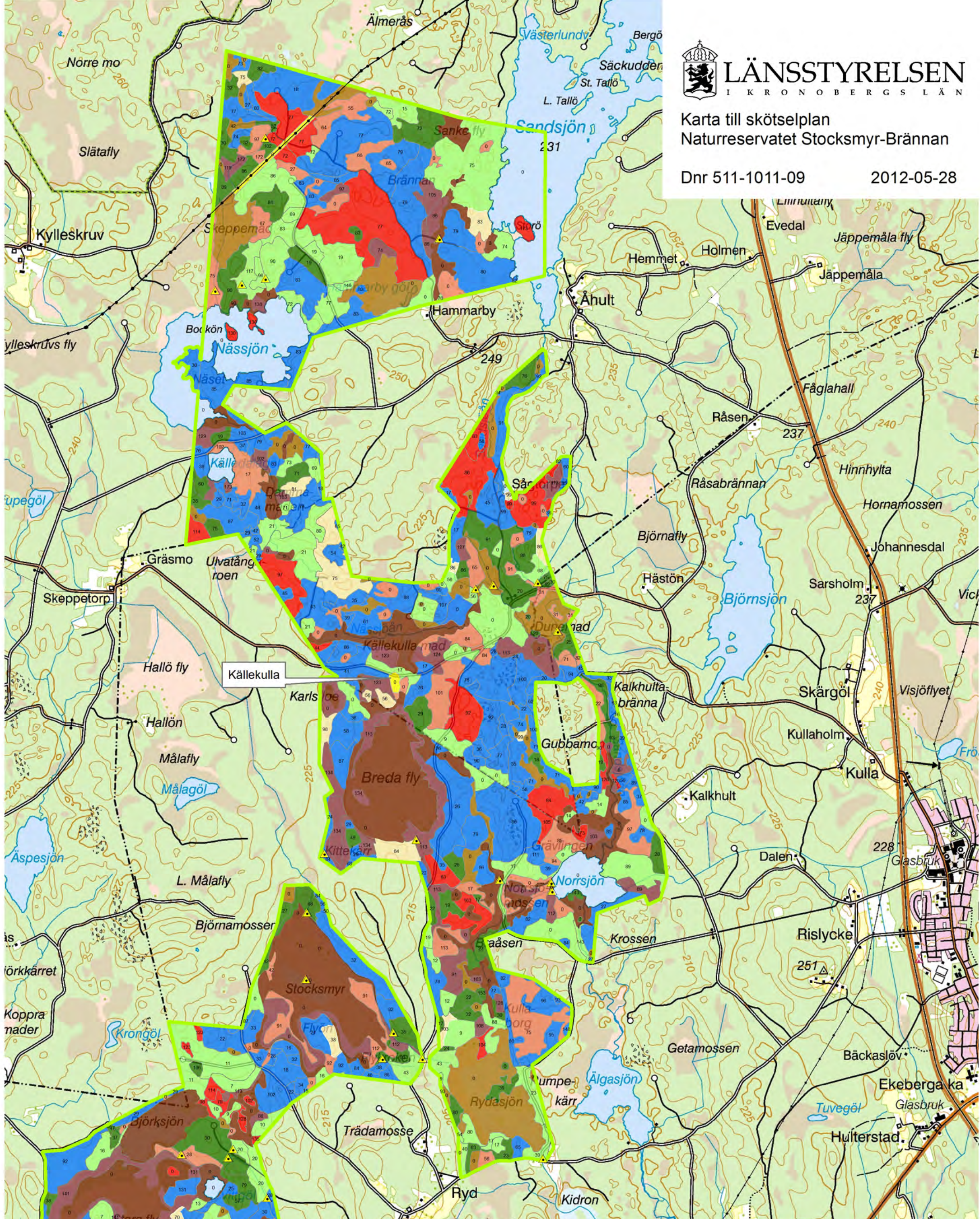
Förvaltaren ansvarar för dokumentation och uppföljning av skötselåtgärder. Länsstyrelsen har det övergripande ansvaret för uppföljning och utvärdering av syften, bevarandemål och gynnsamt tillstånd.

14 Revidering av skötselplan

En översyn av skötselplanen bör göras inom 10 år för att bedöma behovet av en revidering av planen. Revideringen berör i första hand riktlinjer och åtgärder.

BILAGOR

- a. Skötselplanekarta
- b. Natura 2000-området
- c. Artlista
- d. Foton

1:30 000
Siffror anger skogsålder

0 250 500 1 000 m

© Lantmäteriet

Diken	1. sjö	5c. Utv Barrskog
Yttergräns	2a. Öppen myr 7110/7140	5b. Utv Blandskog
	2b. Övrig/oklassad myr	5d. Utv Tallskog
	3. Västlig taiga, 9010	6. Utv Skog på myr
	4. Skogsbevuxen myr, 91D0	7. Öppen mark
	5a. Utv Lövskog	(Utv = utvecklingsmark)